

Pelgrimeren op Wegen met Zegen

In de winter van 2020 werd ik betrokken bij het project Wegen met Zegen. Wegen met Zegen is een lange afstandswandeling van circa 150 kilometer door de Over-Betuwe en Lingerwaard. En het is geen gewone lange afstandswandeling. Het initiatief ontstond in de coronatijd bij de protestantse dominee, de pastoraal werker van de parochie en een bestuurslid van een pelgrimshuis. Het was ze opgevallen dat er veel gewandeld werd in deze periode en dat er een grote belangstelling was voor het opsteken van kaarsjes. Ze konden geen kapel langs gaan, of er stond een overdaad aan kaarsjes te branden. Mensen waren duidelijk op zoek naar een spiritueel ritueel in die grote tijd van onzekerheid. Al gauw ontstond dan ook het idee om een wandelroute te maken langs alle kerken en kapellen in hun gebied. Om de verschillende geloofsgemeenschappen erbij te betrekken, werd aan protestantse gemeenteleden en katholieke parochianen gevraagd om delen van de route op zich te nemen. Zo werd er, buiten het kerkgebouw om, toch nog gewerkt aan het instandhouden van een gelovige gemeenschap. Al was het dan wel op alternatieve wijze.

De naam ontstond als een soort woordgrapje. Je loopt op wegen, dat is helder. Zegen heeft echter een dubbele betekenis. In de eerste plaats natuurlijk in de betekenis van het zegenen van iets of iemand. Maar een zeeg is in de Betuwe ook een afwateringssloot van de landerijen richting de Linge, de Waal of de Rijn. De wandelaar kruist onderweg dan ook heel wat zegen. Als symbool werd er een steen gekozen. De steen komt ook weer terug in het logo. De steen wordt meegenomen door de rivieren en is bij uitstek het symbool van de rivier. Een steen heeft daarin haar weg afgelegd, en is geschuurd, gebutst en tenslotte aan de rivieroever terecht gekomen. We vonden het een mooi symbool, dat en bij het rivierenlandschap hoorde, maar ook bij wat wij als pelgrimsroute wilden uitstralen: mensen ook momenten van rust, bezinning bieden en ze laten nadenken over hun eigen levensweg. Over die bezinning kom ik later terug.

Toen ik bij het project betrokken raakte, was de route al klaar, maar deze moest nog wel beschreven worden. In de eerste instantie werd ik dan ook gevraagd als schrijfster, om wat te beschrijven over de dorpen, kerken en ander erfgoed waar de route aan de oostkant langs leidde. Met een team van schrijvers ontstond zo het wandelgidsje Wegen met Zegen.

Voordat ik het wist zat ik in de kerngroep Wegen met Zegen, en dat betekende meer dan alleen het beschrijven. We waren er ons goed van bewust dat we eigenlijk een oecumenisch, kerkelijk project waren, en dat maakte ons uniek in Nederland. Dat betekende voor ons ook dat we de mensen meer moesten bieden dan alleen een wandelgidsje. Veel kerken onderweg waren immers gesloten en hoe geef je mensen onderweg dan toch nog wat bezinning mee? We hebben dit gedaan door middel van een bezinningsboekje. Samen met een actief gemeentelid van de protestantse kerk, de dominee en ikzelf werd er een bezinningsboek geschreven waarbij per route een aantal teksten staan. Soms met een gedicht, dan weer met een tekst. En soms met een bezinnende vraag. Op deze manier krijgt de loper die als pelgrim op weg wil, toch een beetje het pelgrimsgevoel.

Om voor de pelgrims het pelgrimsgevoel nog sterker te maken, kunnen mensen deelnemen aan een wegzendceremonie in de Antonius van Paduaker in Nijmegen. Bij de Antonius van Padua was het eerder genoemde pelgrimshuis en het is nog altijd één van de uitvalbasis van Wegen met Zegen. Naast de Werenfriduskerk in Elst en de Jacobskapel in de benedenstad van Nijmegen. In de Antonius van Padua hebben we dan ook een pelgrimskapel laten inrichten, met een beeld van H. Werenfridus, missionaris en heilige van de Betuwe en patroon van Wegen met Zegen. In de kapel en in de kerk wordt de vertrekceremonie uitgevoerd, die mede vorm is gegeven door de theoloog Andries Govaart. Door de mensen wordt deze vertrekceremonie heel erg op prijs gesteld en we krijgen hierover dan ook eigenlijk alleen maar positieve reacties.

Een belangrijk deel van Wegen met Zegen is het werken met groepen. Een aantal malen per jaar gaan we vanuit Nijmegen met een groep op pad en overnachten we in het klooster in Huissen. Deze begeleide wandelingen hebben meer het karakter van een pelgrimage. Opvallend is, is dat de meeste deelnemers van protestantse komaf zijn. En dan in de breedte. De enkele katholieke die meeloopt, is niet zelden een afgehaakte katholieke. Daarnaast vinden we dat we als kerkelijk project ook een diaconale insteek moeten hebben. Met elke wandeling proberen we dan ook mensen, gesponsord,

mee te nemen, die normaliter gesproken dit helemaal niet zouden kunnen betalen. Dit doen we onder anderen in samenwerking met Quiet in Nijmegen, een stichting die zich vooral bezig houdt met stille armoede. De diverse samenstelling van de groep leidt tot bijzondere gesprekken met elkaar en met ons.

Bijzondere groepen zijn de kinderen. Elk jaar lopen we met schoolkinderen uit de bovenbouw, of met een vormselgroep. De wandelingen zijn dan korter, maar de gesprekken onderweg zijn waardevol. Voor de schoolkinderen is er zelfs een minitraject voordat ze op minipelgrimage gaan. Een traject waar ze zelf iets op eens steen mogen zetten, en waarin ze een jacobsschelp voor aan de rugzak versieren. De stenen laten we achter bij Maria van de Bloeiende Betuwe of in de Werenfriduskapel in Elst. Verbazingwekkend is wel elke keer hoe weinig kinderen er nog in de kerk komen (bij de scholen hebben we het over christelijk/katholiek onderwijs). Op deze manier komen ze er in ieder geval nog een beetje mee in aanraking, al is het alleen maar door het bezoek aan een kerk, of kapel.

Het project Wegen met Zegen past ook bij mijn dominicaans zijn. Al bij het begin van de orde was wandelen belangrijk. De broeders werden twee aan twee door Dominicus de wijde wereld in gezonden en ook was wandelen één van de gebedshoudingen binnen de Dominicaanse spiritualiteit. Zoals u misschien allemaal wel weet, zijn wij de verkondigers onder de orde. Daarvoor zijn we opgericht. Nu kan verkondigen op veel manieren. Ik heb ervaren dat deelnemen aan Wegen van Zegen een moderne manier van verkondigen is. Door het wandelen, door het samen uitvoeren van soms simpele rituelen onderweg, door de verhalen te delen, wordt er weer een stukje van het grote Verhaal doorgegeven. Ik verzwijg daarbij niet mijn achtergrond als katholieke zusster. Dat brengt ook vaak boeiende gesprekken op gang.

Wat heeft dit allemaal nu met hoop te maken?

De kerken raken leger, mensen lijken op drift te zijn en het gesprek onderling lijkt ook ver te zoeken. Wegen met Zegen verbindt mensen daadwerkelijk met elkaar en brengt ze met elkaar in gesprek. Dat gebeurt natuurlijk tijdens onze begeleide wandelingen. Dan kunnen we ook met de groep verder de diepte in. De mensen kennen elkaar vaak niet van te voren. Ze schrijven zich in op een wandelactiviteit, waarbij het wel duidelijk is dat er een overnachting in een klooster is. Dat trekt toch over het algemeen wel al een bepaald publiek aan. Meestal vrouwen. Meestal 50+. Maar wel uit het hele land. Het is altijd verwonderlijk om te zien, hoe snel een groep een groep wordt en hoeveel onderling respect er is. Mensen kunnen toch nog zo van elkaar verschillen, het is blijkbaar mogelijk om toch nog het gesprek met elkaar aan te gaan. Om toch nog aan elkaar te laten zien, waar iedereen mee bezig is. Daarnaast krijgen de deelnemers ook nog wel een beetje christendom-light mee. Door een getijdengebed in Huissen bijvoorbeeld. Of door een uitleg bij een Mariabeeld, of een gebrandschilderd raam in een kerk.

Bij Wegen met Zegen mag ik elke keer ervaren dat mensen nog erg bezig zijn met zingevingsvraagstukken, ook op het religieuze vlak. Ik ben blij dat wij, al wandelend door het rivierenlandschap, daar een klein bouwsteentje aan bij mogen dragen.

De ontmoetingen, de gesprekken en het openstaan van mensen voor elkaar, dat stemt mij hoopvol bij Wegen met Zegen.

Marga Zwiggelaar